

Barns och ungas relationer till betydelsefulla vuxna

Konferens den 22 oktober 2021

Konferensen arrangerades av Nätverket för barn-och familjeforskning i Göteborg. I nätverket ingår representanter från olika institutioner vid Göteborgs universitet, länsstyrelsen, Göteborgs stad, Göteborgsregionens forsknings- och utvecklingsenhet FoU i Väst samt Västra Götalandsregionen.

Samtliga föreläsare är verksamma vid Göteborgs universitet.

Referat och filmade föreläsningar

I den här dokumentationen hittar du korta referat från samtliga föreläsningar. Här finns också lästips om du vill fördjupa dig i något av de ämnen som föreläsarna tog upp.

Föreläsningarna filmades och finns att se på Göteborgs universitets webb, Institutionen för socialt arbete: <https://www.gu.se/forskning/bufsa>

Jämlik och likvärdig tillgång till en meningsfull fritid. Vad visar forskningen?

Tips! Förra året arrangerade nätverket en konferens på temat *Jämlik och likvärdig tillgång till en meningsfull fritid. Vad visar forskningen?* Den konferensen kan du fortfarande ta del av här:

<https://www.gu.se/socialarbete/var-forskning/jamlik-och-likvardig-tillgang-till-en-meningsfull-fritid-vad-visar-forskningen>

Hälsofrämjande insatser som gynnar skolprestationer och psykisk hälsa

Joanna Giota, Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Joanna Giota och Jan-Eric Gustafsson har genomfört en studie som omfattade nästan 9000 elever inom ramen för UGU-projektet (Utvärdering Genom Uppföljning) vid GU. De fann att flickor och pojkar upplever nästan lika höga skolkrav i åk 6, men stressen är högre bland flickor. I åk 9 upplevde flickorna betydligt högre stress. Flickornas högre rapporterade psykosomatiska besvär och lättare depressioner i åk 9 förklarades nästan helt av ökade skolkrav och stress mellan åk 6 och 9 och att misslyckas i skolan genererar mer stress både bland låg- och högpresterande flickor. Joanna menar att vuxna behöver hjälpa elever att ställa rimliga skolkrav.

Joanna och Jan-Eric har också undersökt hur samma elever upplevde relationerna med lärare och klasskamrater. Resultatet visar att elever som kände sig exkluderade av sina klasskamrater i åk 6 var mycket mer stressade än andra elever och denna negativa känsla hade en direkt negativ effekt på deras psykiska hälsa i åk 9. Positiva relationer med lärare och klasskamrater i dessa årskurser hade å andra sidan en direkt positiv effekt på den psykiska hälsan (även genom att de minskade stress och oro).

Flickor i åk 6 kände sig mer exkluderade än pojkar och denna känsla ökade markant mellan åk 6 och 9. Den ökade känslan av utanförskap förklarade flickornas högre psykosomatiska besvär och lättare depressioner. En slutsats är att stödjande relationer med lärare och klasskamrater är bland de starkaste skyddsfaktorerna mot psykisk ohälsa i skolan.

- Känslan av att lyckas i skolan både kunskapsmässigt och socialt borde alla elever få uppleva. För känslan av att lyckas är en mycket stark skyddsfaktor som påverkar självkänslan – känslan av att kunna saker – och även duga som människa. Det stärker den inre motivationen och uthålligheten, så att man inte ger upp vid svårigheter och motgångar, vilket är en förutsättning för ett livslångt lärande.

På motsvarande sätt är det viktigt att förebygga misslyckanden. Känslan av att misslyckas påverkar inlärningsförmågan och leder till negativ stress och oro i kroppen. Upprepade misslyckanden påverkar arbetsminnet och därmed inläringen negativt.

I en studie där samma 9000 elever som nämnts inledningsvis ingick, fann Joanna och Daniel Bergh att en lärandeorientering gentemot skolarbetet för att förstå och utveckla olika kompetenser hade skyddande effekt mot psykosomatiska besvär i åk 9. En stark prestationsorientering å andra sidan var en riskfaktor – i synnerhet för flickor.

- Vi kan förebygga ohälsa genom hälsofrämjande arbete och ett bemötande som stärker den inre motivationen i lärandet samt utveckla goda sociala relationer med varandra. Genom mer dialoger i klassen kan vi stärka de ungas självkänsla och känsla av sammanhang och därmed förebygga psykisk ohälsa.

Många elever som lämnat skolan med ofullständiga betyg har saknat förtroendefulla och goda relationer med vuxna i skolan.

- Att förkastas ur kamratgemenskapen och hamna i konflikter med läraren ger upphov till både internaliserade och externaliserade problem, som både bidrar till en ökad psykisk ohälsa hos eleverna och låga skolprestationer. Detta kan vi förebygga.

Lästips!

Giota, J. (2013). *Individualiserad undervisning i skolan – en forskningsöversikt*. Vetenskapsrådets rapportserie 3:2013. Vetenskapsrådet.

Giota, J., & Gustafsson, J. E. (2021). Perceived Academic Demands, Peer and Teacher Relationships, Stress, Anxiety and Mental Health: Changes from grade 6 to 9 as a function of gender and cognitive ability. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(6), 956-971.

Giota, J., & Bergh, D. (2021). Adolescent academic, social and future achievement goal orientations: Implications for achievement by gender and parental education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(5), 831-850.

Hur kan vuxna hjälpa den som blir mobbad?
En retrospektiv studie om gymnasieelevers
perspektiv på vuxnas agerande vid mobbning
i högstadiet.

*Ylva Bjereld, Inst. för socialt arbete vid GU och
Inst. för beteendevetenskap och lärande,
Linköpings universitet*

I en enkätstudie riktad till drygt 1100
gymnasieelever frågade Ylva om deras
erfarenheter av mobbning på högstadiet.

- Av de som blivit mobbade uppgav drygt 60
procent att de pratade med en vuxen om det,
men nära 40 procent gjorde inte det trots att
det är det vi vuxna säger att man ska göra.

Bland de som berättade var det vanligast att
berätta för en lärare eller en förälder. Men
många valde alltså att inte berätta. Mobbning
sker i det fördolda, vuxna vet inte om det, ser
eller förstår det inte. Att då ta steget och berätta
innebär att gå från en dold till en öppen
utsatthet. Det finns två hinder som gör att man
kan välja att inte berätta. För det första kan det
handla om att man inte vill se sig själv som
mobbad eller att andra ska se det. Det är inte
den identitet man vill ha. För det andra kan det
handla om misstro: De kommer inte att tro på
mig, de kommer att tro att det är mitt fel, att jag
överdriver och de kommer inte att (kunna) göra
något eller så blir det bara värre.

I enkäten frågade Ylva vad som hände efter att
ungdomarna berättat. I mellan 20 och 35
procent av fallen hjälpte det men det vanligaste
var att inget förändrades. För en liten grupp blev
det värre och för vissa minskade mobbningen till
en början för att sedan komma tillbaka igen.

I de fall det hjälpte att berätta kan Ylva se att det
var viktigt vem barnen pratade med.

- Att det är en person som upplevs som
stöttande och tillgänglig, som signalerar att
jag lyssnar och har tid för dig. När man
berättar är det otroligt viktigt att inte bli
skuldbelagd för det som hänt.

Något som också utmärker de fall där
mobbningen minskat/slutat är någon form av
fysiskt agerande. Det kan handla om att man har

berättat för en lärare som då har ändrat
klassrumsplaceringen eller sett till att den
mobbade och mobbaren inte sätts i samma
grupparbeten.

Ett exempel på när vuxnas handlande inte
upplevs som hjälpsamt är när den man berättar
för tar det jätteallvarligt. Barnen kan då bli rädda
att den vuxne ska agera på ett sätt som gör att
man blir stämplad som den mobbade. Det
upplevs inte heller som hjälpsamt om den vuxne
agerar utifrån normer om kön och utsatthet, att
exempelvis flickor som inte visar hur ledsna de
blir inte får stöd. Att skuldbelägga är inte heller
till hjälp. Det kan också vara svårt att skilja
mobbning från konflikter. Skillnaden är att
mobbning upprepas och att den som blir utsatt
befinner sig i ett maktunderläge. Fysiskt
agerande kan också bli fel om det innebär att en
vuxen hela tiden behöver vara närvarande. Om
vuxna till en börjar agerar men sen ignorerar är
det inte heller hjälpsamt, liksom om de inte
agerar alls.

- Självklart ska vi fortsätta att uppmana till att
berätta. Det vilar ett stort ansvar på oss
vuxna att ta emot berättelserna och agera på
ett hjälpsamt sätt, annars lämnas den utsatta
att helt själv hantera detta och känslorna av
att vara utsatt.

Lästips!

Bjereld Y, Daneback K, and Mishna F. (2021) Adults'
responses to bullying: The victimized youth's
perspectives. *Research Papers in Education*. 36(3),
257-274

Bjereld Y. (2018) The challenging process of disclosing
bullying victimization: A grounded theory study from
the victim's point of view. *Journal of Health
Psychology*, 23(8), pp.1110-1118

Ensamkommande ungdomars relationer *Live Stretmo, Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande*

Live har genomfört en följeforskningsstudie om mottagandet av ensamkommande ungdomar i en Stockholmskommun under åren 2014–2016. Hon har följt arbetet på två HVB-hem, en gymnasieskola och socialtjänstens arbete. Totalt ingår 40 ungdomar och 27 professionella/stödpersoner som funnits kring dessa ungdomar i studien.

Barnen i studien var 15–18 år och bodde på HVB-hem. Majoriteten var pojkar från Eritrea, Sudan, Marocko, Afghanistan och Syrien. De hade väldigt skiftande bakgrunder och skolerfarenheter.

Live har bland annat studerat hur ungdomarna talade om sina egna behov och hur de professionella aktörerna uttryckte sig om ungdomarnas behov och vad de tyckte att ett gott mottagande bör fokusera på.

Live beskrev det som att vardagen på HVB-hemmen bland annat präglas av förhandlingar om olika behov. Ungdomar och personal befinner sig i en ständig process av att synliggöra, tolka, förhandla och omförhandla. Ibland handlar det om formaliserade processer som husmöten men det kan också vara daglig interaktion. Det kan exempelvis handla om maten eller datorspelande.

Personalen som Live intervjuade såg på HVB-hemmen för ensamkommande barn som en annorlunda typ av hem och boende, där fokus låg på omsorgsuppdraget snarare än på vårduppdraget. Personalen framhöll att omsorgsuppdraget borde fokusera mer på ramar än på kramar. Man hade en bild av mottagandet som en kedja eller trappa där barnen ska gå från asylboende till att stå på egna ben. Dessutom är det bråttom eftersom ungdomarna snart fyller 18 år och då måste de kunna stå på egna ben.

Personalen såg sig som utbildare av svenskhet, att de skulle lära ut särskilda koder, respekt för andra och vara icke-diskriminerande och erbjuda praktiskt stöd och fostra till självständighet. Det

var viktigt att ställa krav snarare än att erbjuda ett mjukt omhändertagande.

Ungdomarna å andra sidan var också upptagna av svenskhet, främst av språket som de såg som en nyckel. Något de också hade behov av, var att hantera osäker väntan i avvaktan på asylintervju, hälsokontroll, att skrivas in i skolan, fylla 18 eller få asylbesked. De gav uttryck för att de behövde nära relationer, som de såg som ett skydd mot ensamhet och tunga tankar. Att vara den enda som pratade ett visst språk var ofta knutet till en känsla av ensamhet och utsatthet. Personalen betraktades av ungdomarna som utövare av praktiskt stöd och de upplevde att personalen höll distans.

- Ur de professionellas perspektiv handlar omsorg i den här kontexten om att vara temporär och att göra sig utbytbar men ur ungdomarnas perspektiv framkommer behov av långvariga nära relationer och det uppfyller vi inte inom ramen för mottagandet.

Lästips!

Darvishpour, Mehrdad & Månsson, Niclas (red.) (2019) *Ensamkommandes upplevelser & professionellas erfarenheter – integration, inkludering och jämställdhet*. Stockholm: Liber

Stretmo, Live (2018) *Ungdomstid i (oviss) väntan. Mottagande av ensamkommande barn i Nacka kommun*. FoU Södertörns skriftserie nr 163/18. <https://gup.ub.gu.se/file/208618>

Korp, H & Stretmo, L (2020) "The predicament of the child refugee – understanding health and wellbeing in the daily life of migrant children and young people" in *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* Volume 15, 2020 - Issue sup2: Thematic Cluster: The Predicament of the Child Refugee

Betydelsefulla vuxna för unga som migrerat från Polen och Rumänien
Charlotte Melander, Institutionen för socialt arbete

Ingrid Höjer, Oksana Shmulyar Gréen och Charlotte Melander genomför studien *Transnationella barndomar*. Syftet är att utforska hur migrerade barn från Polen och Rumänien, som återförenats med sina föräldrar i Sverige, omdefinierar och skapar viktiga sociala relationer. Det är en kvalitativ studie där forskarna har genomfört 18 intervjuer med barn och ungdomar som vid intervjutillfället var 16–29 år.

De professionella som de unga pekar på som viktiga när de beskriver sina relationer i nätverkskartor är skolpersonal som lärare, skolsköterskor och kuratorer. Modersmållärare och studiehandledare på det egna modersmålet nämns också och har ofta en viktig roll inte minst under den första tiden i Sverige. De nämner även personal inom hälso- och sjukvård samt präster, munkar och ungdomsledare inom katolska kyrkan i Sverige (och särskilt den polskkatolska missionen).

Ungdomarna beskriver att de lärare som har haft stor betydelse för dem har uppmärksammat deras behov och problem, brytt sig om hur de har mått och visat medmänsklighet, bekräftat och uppmuntrat och utvecklat relationen genom att visa omsorg och skapa tillit. Pedagoger som har lärt ungdomarna det svenska språket har också varit mycket betydelsefulla för det är ju en nyckel både till sociala relationer i ett nytt land och till att ta till sig ämneskunskaper i skolan.

Något som tyvärr är återkommande i ungdomarnas berättelser är att de har känt sig mobbade – särskilt under den första tiden i Sverige. För flera barn har flytten inneburit erfarenheter av social exkludering i

form av mobbning och socialt osynliggörande i skolan.

Flera av ungdomarna med ursprung i Polen nämner att katolska präster och munkar varit betydelsefulla för dem sedan de kom till Sverige. De beskrivs som inlyssnande och icke-dömande. De har kunnat ge ungdomarna stöd och guidat dem när det gäller utbildning och framtidsplaner och även medlat i familjekonflikter. Dessutom har de fungerat som brobyggare och länk till ett vidare nätverk.

- Utifrån ett livsloppsperspektiv på migration och integration ser vi att flytten till ett nytt land är en transition, som leder till en rad förändringar för barnen. Det innebär att de tvingas leva på distans från vänner och familj. Det tar tid att lära sig ett nytt språk, vilket till en början försvårar relationsskapandet med jämnåriga och möjligheten att ta till sig ämneskunskaper i skolan.

Det tar också tid för barnen att etablera viktiga och stödjande nya relationer till vuxna.

- Barnens och de ungas eget agerande och ett omsorgsgivande och engagerat stöd från professionella aktörer ser vi som avgörande för flera av barnens förmågor att hantera de utmaningar som transitionsprocessen kan innebära.

Lästips!

Shmulyar Gréen, Oksana, Melander, Charlotte, & Höjer, Ingrid. (2021). Identity Formation and Developing Meaningful Social Relationships: The Role of the Polish Catholic Community for Polish Young People Migrating to Sweden. *Frontiers in Sociology*, 6, <https://doi.org/10.3389/fsoc.2021.660638> (14 s)

Ungdomar i samhällsvård och berättelser om relationer till betydelsefulla andra

Zulmir Bečević, *Institutionen för socialt arbete*

Syftet med Zulmirs avhandling som kom 2015 var att undersöka hur ungdomar som är placerade i samhällsvård använder sina erfarenheter för att skapa mening och sammanhang kring sig själva och sina liv. Hur ser vägen mot det goda livet ut?

De ungdomar som ingick i hans studie bodde på HVB-hem och många hade erfarenhet av psykiska problem, trasiga relationer, missbruk eller andra former av social utsatthet.

Ett viktigt tema i avhandlingen var relationer och Zulmir intervjuade ungdomarna bland annat om relationer som var betydelsefulla för dem.

Deras berättelser vittnade om att när relationerna till den närmaste omgivningen inte hade fungerat så hade det funnits andra människor i deras liv som blivit väldigt viktiga. En flicka berättade om ett jourhem där hon i och för sig bara bodde under fyra månader men relationen till den familjen blev betydelsefull för henne genom att hon blev sedd, bekräftad och kände sig viktig. Ungdomarna gav också exempel på att personal på boenden kan få en betydelsefull roll, bland annat som förebilder och representanter för "aktiva, normala liv" som ungdomarna kan vilja sträva efter.

Flera ungdomar framhöll att relationerna till kompisar eller kompisars familjer kan vara mycket betydelsefulla. De här relationerna framträder ofta som komplement till föräldrarelationer.

- De personer som ungdomarna beskriver som betydelsefulla är människor som inte backar och sviker utan finns där och tar det ungdomarna säger på allvar.

Zulmir poängterade att människan är en produkt av ständigt pågående relationer. Relationer är därför centrala för att nå en djupare förståelse av hur barn och unga upplever och skapar mening. Relationer kan ge stöd i tillvaron och inspiration för framtiden. Betydelsefulla relationer karaktäriseras av solidaritet och

villkoras av positiva känslor och ömsesidig förståelse.

- Det är viktigt att komma ihåg att sociala relationer är komplexa och dynamiska. Alla relationer har en potential att vara bra eller dåliga, destruktiva eller konstruktiva.

Zulmir underströk också att relationer inte nödvändigtvis förevigas genom biologiska band utan får sin form genom vardagliga praktiker.

- Det är värt att fundera över hur professionella och andra kan jobba med ungdomar för att skapa relationer och erfarenheter som kan bidra till ett meningsfullt liv i framtiden.

Lästips!

Bečević, Z. (2015) *Utsatthetens röster*. Stockholm: Boréa.

Bečević, Z. & Dahlstedt, M. (2021) "On the margins of citizenship: youth participation and youth exclusion in times of neoliberal urbanism." *Journal of Youth Studies*.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13676261.2021.1886261>

Bruno, L. & Bečević, Z. (red.) 2020. *Barn och unga i utsatta livssituationer – perspektiv från forskning och praktik*. Stockholm: Liber.

Relationer mellan lärare och elever i särskilda undervisningsgrupper

Yvonne Karlsson, *institutionen för pedagogik och specialpedagogik*

Elever som placeras i särskilda undervisningsgrupper bedöms inte kunna gå kvar i sin ordinarie klass utan får mellan 50 och 100 procent av sin undervisning där.

Yvonne har genomfört en studie som omfattar sex särskilda undervisningsgrupper på sex olika skolor i Sverige. I varje grupp gick fem eller sex elever och cirka två lärare och två elevassistenter arbetade i varje grupp. De elever Yvonne följde var i åldern 7–12 år. Enligt skolorna hade eleverna ADHD, autism, koncentrationssvårigheter och beteendeproblem. Flera av eleverna levde också i utsatta livssituationer. Dessutom levde flertalet av eleverna i socialt utsatta områden med kriminalitet.

För barn i behov av särskilt stöd och barn som lever i utsatta livssituationer kan skolan göra stor skillnad. Socialstyrelsen (2010) framhåller att den starkaste skyddsprocessen är ett fullständigt slutbetyg från årskurs 9.

Förtroendefulla relationer med tillit mellan lärare och elev har stor betydelse för elevens måluppfyllelse och hälsa. Kvaliteten på relationer mellan lärare och elever kan stärkas av tillit, förtroende, lyhördhet, trygghet, medkänsla, värme och att läraren uppmärksammar eleven och respekterar eleven. Höga förväntningar på elevernas skolprestationer har också en positiv inverkan på måluppfyllelsen.

Kvaliteten på relationerna mellan lärare och elever kan påverkas negativt av hårdhet vid tillrättavisningar, kritik, utvärderingar, reglerande tal etc.

Många aspekter av skolan påverkar elever i särskilda undervisningsgrupper och hur de ser på sig själva. Den fysiska placeringen är ett exempel. Yvonne beskrev hur särskilda undervisningsgrupper kan vara placerade i hörnet av skolans område, i en egen korridor eller helt utanför skolans område på en helt

annan plats. Det här gör att eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna är avskilda från andra elever på skolan.

Yvonne framhöll att eleverna tar till sig skolans beskrivningar av sig själva, vilket påverkar hur eleverna ser på sig själva och sin identitet.

- Att i relationer med vuxna i skolan till exempel beskrivas som ilsken, en som inte kan koncentrera sig, en som överdriver och så vidare. Detta kommer påverka elevernas identitet och hur de kommer att se på sig själva.

Eleverna tar även på sig ansvar för skolsvårigheter. Skolans lärmiljö ifrågasätts inte. Även detta kommer att påverka hur de ser på sig själva och sin identitet.

- Att eleverna tar på sig ansvar för skolsvårigheter är allvarligt. En del av dessa elever kan leva i utsatta livssituationer och då tar de ofta även på sig ansvar i hemsituationen. Det blir ett dubbelt ansvar.

Lästips!

Karlsson, Y. (2019). Boys' socialisation and agency in a Swedish special educational needs unit. *Emotional and behavioural difficulties*, 24, 1, 70-83.

Karlsson, Y. (2012). Barns aktörskap och identitetsarbete i en särskild undervisningsgrupp. *Utbildning och demokrati*, 21, 3, 35-53.

Karlsson, Y. (2007). *Att inte vilja vara problem. Social organisering och utvärdering av elever i en särskild undervisningsgrupp*. Linköpings universitet.

Till vem anförtror sig barn som lever med våld i familjen?

Tua Hassling, Institutionen för socialt arbete

Allmänna barnhusets rapport *Våld löser inget* bygger bland annat på en enkät till nästan 5000 elever. På frågan vem barn som blivit utsatta för våld anförtror sig till var det vanligaste svaret i den studien en jämnårig vän (15%), följt av syskon (13%) och förälder eller närstående vuxen (11%). Cirka 10 % uppgav att de anförtror sig till professionella.

Tua ställer samma fråga i sitt pågående avhandlingsarbete, där hon intervjuar BUP-personal och barn. Hon har intervjuat 10 barn i åldern 10–20 år. Vid tidpunkten för intervjuerna befann sig barnen i en stödverksamhet som erbjuder stöd både individuellt och i grupp till barn som upplevt våld i familjen. Våldet var alltså uppdagat, barnen levde mestadels skyddade och vissa utredande eller rättsliga processer kunde pågå. Till saken hör att i samtliga fall var det pappan eller styvpappan som var förövare.

På frågan vem barnen anförtror sig till svarade samtliga barn i den här gruppen att de anförtror sig till mamman, som de upplevde stod för trygghet, balans och omsorg. Pappan anförtror sig inte så mycket till, möjligen när det var styvpappan som var förövaren. Om man anförtror sig till sina syskon berodde på ålder. Den övriga slakten kunde vara både hjälpsam och ohjälpsam för barnen, beroende på om de stöttade eller ställde sig på förövarns sida. Barnen uppgav också i intervjuerna att de kunde berätta för kompisar, speciellt någon som själv hade det likadant eller som hade varit med och bevittnat våldet.

När det gäller att anförtra sig till professionella så beskrev barnen det som fantastiskt när det fungerar. Det kan kännas tryggt att lärare, fritidspersonal eller elevassistenter vet hur de har det. Men barnen kunde även berätta att det gör ont att bli avvisad, när personal inte lyssnar. För några barn har det varit jätteviktigt att kunna prata med skolsköterska och skolkurator, som i vissa fall har lyssnat och anmält, medan andra barn upplevt dessa kontakter som mer trevande.

Relationen till socialtjänsten beskriver barnen som mer komplicerad. De har inte alltid förstått syftet och de är ofta arga och besvikna och de lägger skulden för dåliga placeringar på socialtjänsten. Men de kan också känna sig skyddade och tacksamma. Barnen nämner inte BUP i någon större utsträckning men de har fått frågan om våld när de har varit där. Stödverksamheten som de befann sig i vid tiden för intervjuerna upplevde de som bra och hjälpsam och barnen tyckte att det kändes bra att i grupp dela sina erfarenheter med andra och känna att man inte är ensam.

Mot bakgrund av sina egna erfarenheter skulle barnen och ungdomarna vilja att skolan informerar om våld i familjen och vilken hjälp som finns att få, att vuxna ger dem språk för deras upplevelser och tar ansvar, skyddar dem, anmäler och gör dem delaktiga vid planering av vård och insatser. De vill också att vuxna lyssnar och tar deras berättelser på allvar.

Lästips!

Hultmann, O. (2015) *Child psychiatric patients affected by intimate partner violence and child abuse*.

Jernbro, C. (2015) *Barnmisshandel ur barns och ungas perspektiv – omfattning, hälsa, avslöjande och stöd*.

Åkerlund, N. (2017) *Barns relationer i våldets närhet*.

Jernbro, C. & Janson, S. (2017) *Våld mot barn 2016 – en nationell kartläggning*. Allmänna barnhuset.

Landberg, Å., Carolina Jernbro, C. & Staffan Janson, S. (2017) *Våld löser inget! Sammanfattning av en nationell kartläggning om våld mot barn*. Allmänna barnhuset.

Andra möten är möjliga – en föreläsning om vikten av långsamma möten och en ständigt pågående inkludering av varandra
Peter Korp och Åsa Andersson, Institutionen för kost- och idrottsvetenskap

Åsa och Peter började med att konstatera att många verksamheter idag är vad de kallar "snabba": Vi ska räkna och mäta, tävla om pengar, vara effektiva och tillgängliga, nå rätt resultat och kvalitet samtidigt som det finns krav på flexibilitet och transparens.

Vad gör detta med våra möten med barn och unga? Jo, vi tenderar att på förhand bestämma vad som ska hända i mötet med dem och vi tidsätter mötena. Vi har goda intentioner men det som händer är att vi bestämmer vad som ska vara rätt och fel i mötena. Därför blir det enklare för vissa barn att delta – för de passar in i den ordning som blir på mötena som vi har bestämt på förhand. Men för andra barn blir det svårare.

Detta gäller exempelvis i idrottsammanhang. Vi skapar ett innanförskap och ett utanförskap beroende på om barnen gör det som förväntas av dem i exempelvis en övning på en fotbollsträning eller om de väljer att göra något annat.

Peter och Åsa menar att vi behöver sakta ner våra möten med barn och unga. De förutbestämda mötena behöver öppnas upp för fler kunskaper. Vi måste jobba i verksamheter med öppna slut, där vi inte vet vart vi ska ta vägen. Istället för att flytta verksamhet och barn i en viss riktning så ska vi sätta verksamhet, barn och oss själva i rörelse på ett oförutsägbart sätt där slutet inte är på förhand givet.

Hur vi designar våra verksamheter ger olika sociala framtider. Snabba verksamheter möjliggör och bygger på individuell inkludering medan långsamma verksamheter ger möjlighet till kollektiv inkludering. Snabba verksamheter bygger på stabila modeller men har en inneboende exkluderingsproblematik – de som passar i modellen kan delta men inte de andra.

Långsamma verksamheter bygger å andra sidan på en inkludering där alla kan delta. Snabba verksamheter är stabila, medan det för

långsamma verksamheter är en förutsättning att man kan destabilisera modellen och öppna upp om deltagare vill utveckla och utvecklas åt ett annat håll. Om vi vill inkludera fler behöver vi fundera över vilka inkluderingsprocesser som möjliggör detta. Och om vi tycker att inkludering är viktigt måste vi vara beredda på att utmana det sätt vi jobbar på i olika sammanhang.

Lästips!

Simlyftets olika sociala framtider. En populärvetenskaplig rapport som finns att ladda ner här:

<https://gubox.box.com/s/0fojil1650b96riay34zv84fs2ja4la2s>